Tiesu sistēma dalībvalstīs

Horvātija

Tiesu sistēma Horvātijas Republikā

Horvātijas Republikas Konstitūcijā noteikts, ka Horvātijas Republikā vara tiek organizēta saskaņā ar varas dalīšanas principu, t.i., likumdevējs ir Horvātijas parlaments, izpildvaru īsteno Horvātijas Republikas valdība, bet tiesu varu – Horvātijas tiesas; iestādes sadarbojas savā starpā un pārrauga viena otru, vienlaikus savā darbā un lēmumu pieņemšanā saglabājot neatkarību no pārējiem varas pīlāriem. Tiesas kā tiesu varas īstenotājas nodrošina tiesiskumu saskaņā ar Konstitūciju, normatīvajiem aktiem un starptautiskajiem nolīgumiem, kurus Horvātijas Republika ir parakstījusi un ratificējusi. Tiesu amatpersonas ir tiesneši, kurus iecēlusi Valsts Tiesnešu padome. Pildot savus tiesnešu pienākumus, tiesnešiem saskaņā ar likumu jābūt neatkarīgiem un patstāvīgiem, un tie bauda imunitāti. Tiesneša amats ir pilna laika nodarbe, un tiesnesis nedrīkst pildīt citus pienākumus.

Horvātijas Republikas tiesu sistēmā ir tiesas, patstāvīgas un neatkarīgas tiesiskas struktūras (prokuratūras), izpildiestāde (Tieslietu ministrija), patstāvīgas un neatkarīgas struktūras (Valsts Tiesnešu padome un Prokuroru padomes), patstāvīgs un neatkarīgs dienests (juridiskā profesija), patstāvīga un neatkarīga ierēdniecība (notāri) un publiska mācību iestāde (Tiesu akadēmija).

Horvātijas Republikas tiesu sistēmas organizācija

Tieslietu ministrijas uzdevums ir saglabāt tiesiskās kārtības pamatvērtības, nodrošināt nosacījumus šīs kārtības netraucētai pastāvēšanai un turpināt pilnveidot tiesu sistēmu.

Tieslietu ministrija veic turpmāk minētos uzdevumus.

Administratīvus un citus pienākumus saistībā ar:

civiltiesībām, krimināltiesībām, likumpārkāpumiem un komerctiesībām un administratīvajām lietām; to iestāžu organizāciju un darbību un profesionālo apmācību tajās, kuras izpilda krimināsodus un sodus par likumpārkāpumiem; administratīvajiem un citiem uzdevumiem saistībā ar notāru un juridisko profesiju pārstāvju darbību; tiesu un notāru nodevām; starptautisko tiesisko palīdzību un citiem tiesiskās palīdzības veidiem; krimināsodu un sodu par likumpārkāpumiem izpildi, apžēlošanu un atbrīvošanu; administratīvajiem un profesionālajiem uzdevumiem attiecībā uz probāciju, lemjot par soda piespriešanu un nosakot krimināsoda veidu un apmēru; ar brīvības atņemšanu nesaistītu sodu izpildi, kas piespriesti pieaugušiem noziedzīgu nodarījumu izdarītājiem; uzdevumiem sistēmas cietušo un liecinieku aizsardzībai attīstīšanu un koordinēšanu; tiesnešu atlīdzības jautājumiem; un **pārraudzību pār to, kā tiesu iestādes, prokuratūra un tiesībaizsardzības iestādes veic administratīvos uzdevumus.**

Administratīvus un citus pienākumus saistībā ar:

īpašumtiesībām, mantiskajiem jautājumiem saistībā ar ekspropriāciju un citiem īpašumtiesību ierobežojumiem, mantiskajiem jautājumiem saistībā ar būvniecības, lauksaimniecības un mežu zemēm, lauku saimniecību paplašināšanu, zemes un ēku pārdošanu un pirkšanu un tām lauksaimnieciskām darbībām, kuras neietilpst citu valsts iestāžu kompetencē, ārvalstnieku īpašumu, atlīdzības izmaksu par īpašumu, kas tika konfiscēts Dienvidslāvijas komunistiskā režīma laikā un kas neietilpst citu valsts iestāžu kompetencē, un īpašuma mantošanu, bijušās DSFR tiesībām un saistībām;

administratīvus un profesionālus uzdevumus, kas saistīti ar Horvātijas Republikas valdības sadarbību ar starptautiskajām krimināltiesām, Horvātijas Republikas pārstāvību Starptautiskajā Tiesā un citās starptautiskajās tiesās, ja vien kādā konkrētā Horvātijas Republikas valdības lēmumā nav noteikts citādi, un uzdevumus saistībā ar cilvēktiesību un nacionālo minoritāšu tiesību aizsardzību;

dalību to uzņēmumu īpašumu un akciju pārvaldībā un atsavināšanā, kuri ir Horvātijas Republikai piederoši aktīvi, darot to kopā ar ministriju, kas atbildīga par valsts aktīvu pārvaldību, un dalību uzņēmumos, kuri pamatā ir iesaistīti darbībās, kas ir ministrijas atbildībā;

uzdevumus saistībā ar Horvātijas Republikas dalību Eiropas Savienības iestāžu darbību tajās jomās, kuras ietilpst ministrijas kompetencē;

citus uzdevumus, kas saskaņā ar konkrētu likumu ietilpst ministrijas kompetencē.

Tiesas Horvātijas Republikā

Tiesu likums (*Zakon o sudovima*) reglamentē tiesu organizāciju, uzdevumus un piekritību.

Horvātijas Republikā tiesas īsteno tiesu varu un ir no valsts varas nodalītas struktūras. Tās īsteno savu varu patstāvīgi un neatkarīgi saskaņā ar tiesību aktos noteikto tvērumu un piekritību.

Tiesas taisa nolēmumus, pamatojoties uz Horvātijas Republikas Konstitūciju, starptautiskajiem nolīgumiem, kas ir daļa no Horvātijas Republikas tiesību sistēmas, likumiem un citiem noteikumiem, kuri pieņemti saskaņā ar Horvātijas Republikas Konstitūciju, starptautiskajiem nolīgumiem vai tiesību aktiem. Tiesas taisa nolēmumus lietās saistībā ar cilvēku pamattiesībām un pamatpienākumiem, Horvātijas Republikas un vietējo un reģionālo pašpārvalžu struktūru tiesībām un pienākumiem un citu juridisku personu tiesībām un pienākumiem; pasludina sodus un citus pasākumus pret personām, kas izdarījušas noziedzīgu nodarījumu, likumpārkāpumu un tiesību aktos un citos aktos noteiktus pārkāpumus; pārskata valsts pārvaldes iestāžu vispārējo un atsevišķu aktu likumību; lemj par strīdiem saistībā ar pilsoņu personīgajām attiecībām, izskata darba strīdus, komerclietas, īpašumtiesību un citas civillietas; un izskata citas juridiskas lietas kā tas paredzēts tiesību aktos. Tiesas nodrošina tiesiskumu saskaņā ar Konstitūciju, starptautiskajiem nolīgumiem, likumiem un citiem spēkā esošiem tiesību avotiem.

Tiesu varu Horvātijas Republikā īsteno **parastās** un **specializētās tiesas**, un **Horvātijas Republikas Augstākā tiesa (*Vrhovni sud Republike Hrvatske*), kas Horvātijas Republikā ir visaugstākās instances tiesa**.

Parastās tiesas skata lietas, kuras nav piekritīgas specializētajām tiesām. Tās ir pašvaldību tiesas (*općinski sudovi*) un apgabaltiesas (*županijski sudovi*).

Specializētās tiesas skata lietas, kuru piekritība tām noteikta ar likumu. Tās ir komerctiesas (*trgovački sudovi*), administratīvās tiesas (*upravni sudovi*), likumpārkāpumu tiesas (*prekršajni sudovi*), Horvātijas Republikas Augstā komerctiesa (*Visoki trgovački sud Republike Hrvatske*), Horvātijas Republikas Augstā administratīvās tiesa (*Visoki upravni sud Republike Hrvatske*) un Horvātijas Republikas Augstā likumpārkāpumu tiesa (*Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske*).

Tālāk tiesas iedala pirmās un otrās instances tiesās.

Tiesvedība juridiska jautājuma izskatīšanai notiek pirmās instances tiesā. Tās ir pašvaldību, administratīvās, likumpārkāpumu tiesas un komerctiesas. Otrās instances tiesas pieņem lēmumus par pārsūdzētiem pirmās instances tiesas lēmumiem un pilda tām likumos noteiktos uzdevumus. Tās ir apgabaltiesas (attiecībā uz pašvaldību tiesām), Horvātijas Republikas Augstā komerctiesa (attiecībā uz komerctiesām), Horvātijas Republikas Augstā likumpārkāpumu tiesa (attiecībā uz likumpārkāpumu tiesām) un Horvātijas Republikas Augstā administratīvās tiesa (attiecībā un administratīvajām tiesām).

Vietējās un likumpārkāpumu tiesas aptver vienas vai vairāku pašvaldību teritoriju, vienu vai vairākas pilsētas vai pilsētu rajonu daļas, savukārt apgabaltiesas, komerctiesas un administratīvās tiesas aptver viena vai vairāku apgabalu teritoriju.
Horvātijas Republikas Augstā komerctiesa, Horvātijas Republikas Augstā administratīvā tiesa, Horvātijas Republikas Augstā likumpārkāpumu tiesa un Horvātijas Republikas Augstākā tiesa aptver Horvātijas Republikas teritoriju.

Horvātijas Republikas Augstākā tiesa

Horvātijas Republikas Augstākā tiesa atrodas Zagrebā.
Tā nodrošina tiesību aktu vienādu īstenošanu un ikvienas personas līdztiesību to piemērošanā.
Tā lemj par parastiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, ja to paredz konkrēts tiesību akts.
Tā lemj par tiesiskās aizsardzības ārkārtas līdzekļiem saistībā ar Horvātijas tiesu galīgajiem lēmumiem.
Tā lemj par tiesību normu kolīzijām, ja to paredz konkrēts tiesību akts.
Tā izskata aktuālus judikatūras jautājumus, analizē tiesnešu, tiesu darbinieku un tiesnešu-praktikantu apmācības nepieciešamību un veic citus tiesību aktos paredzētos uzdevumus.

Horvātijas Republikas Augstākā tiesa
Trg Nikole Šubića Zrinskog 3
10 000 Zagreb
tālr.: +385 1 486 22 22, +385 1 481 00 36
fakss: +385 1 481 00 35
e-pasts: vsrh@vsrh.hr
http://www.vsrh.hr/

Horvātijas Republikas Augstākās tiesas priekšsēdētājs

Horvātijas Republikas Augstākās tiesas priekšsēdētājs pārstāv Horvātijas Republikas Augstāko tiesu un tiesu varu, viņš veic tiesas administratīvos uzdevumus un citus tiesību aktos un Horvātijas Republikas Augstākās tiesas reglamentā noteiktus uzdevumus.
Horvātijas Republikas Augstākās tiesas priekšsēdētāju ievēl Horvātijas Parlaments uz četriem gadiem, pamatojoties uz Horvātijas Republikas prezidenta priekšlikumu pēc tam, kad Horvātijas Republikas Augstākās tiesas ģenerālā asambleja (*Opća sjednica*) un Horvātijas Parlamenta kompetentā komiteja ir sniegusi savu atzinumu, priekšsēdētāju var pārvēlēt atkārtoti minētā termiņa beigās. Atkārtota ievēlēšana iespējama tikai uz diviem termiņiem.
Ikvienu, kurš atbilst vispārējiem un īpašajiem nosacījumiem, lai būtu par tiesnesi Horvātijas Republikas Augstākajā tiesā, var ievēlēt par tās priekšsēdētāju.
Ja persona, kura nav strādājusi par tiesnesi Horvātijas Republikas Augstākajā tiesā, tiek ievēlēta par minētās tiesas priekšsēdētāju, Valsts Tiesnešu padome šo personu iecels arī par tiesnesi minētajā tiesā.

Ar Teritoriju un tiesu izvietojuma likumu (*Zakon o područjima i sjedištima sudova*) (*Narodne novine* (NN; Horvātijas Republikas Oficiālais Vēstnesis) Nr. 67 /18) ieviesa teritoriālo organizāciju un turpmāku tiesu tīkla racionalizāciju, izveidojot 15 apgabaltiesas, 34 pašvaldības tiesas, 9 komerctiesas un 4 administratīvās tiesas.

Tiesu likums
Teritoriju un tiesu izvietojuma likums

Tiesu iestādes

Horvātijas Republikā tiesu iestādes ir tiesas un prokuratūras.

Tiesas

Horvātijas Republikas Augstākā tiesa

Apgabaltiesas (15)	Augstā komerctiesa (1)	Augstā administratīvā tiesa (1)	Augstā likumpārkāpumu tiesa (1)
Pašvaldību tiesas (34)	Komerctiesas (9)	Administratīvās tiesas (4)	

Prokuratūra (*Državno odvjetništvo*)

Prokuratūra ir patstāvīga un neatkarīga tiesu sistēmas iestāde, kura ir pilnvarota un kurai ir pienākums veikt kriminālvajāšanu pret noziedzīgu nodarījumu un citu sodāmu pārkāpumu izdarītājiem, veikt juridiskas darbības, lai aizsargātu Horvātijas Republikas aktīvus un noteikt tiesiskās aizsardzības līdzekļus, lai aizsargātu Horvātijas Republikas Konstitūciju un tiesību aktus.
Prokuratūra īsteno savas pilnvaras, pamatojoties uz Horvātijas Republikas Konstitūciju, starptautiskajiem nolīgumiem, kas ir daļa no Horvātijas Republikas tiesību sistēmas, ES *acqui*s, tiesību aktiem un citiem tiesību avotiem.
Horvātijas Republikas prokuratūra ir izveidota, aptverot visu Horvātijas Republikas teritoriju; pašvaldību prokuratūras (*općinska državna odvjetništva*) ir izveidotas, lai sadarbotos ar pašvaldību tiesām un publisko tiesību subjektiem; un apgabalu prokuratūras (*županijska državna odvjetništva*) ir izveidotas, lai sadarbotos ar apgabalu tiesām, komerctiesām un administratīvajām tiesām. Saskaņā ar likumu var izveidot īpašas prokuratūras, kuras nodarbojas ar konkrētiem lietu veidiem ar likumu izveidotās īpašās tiesās.
Pašvaldību prokuratūras ir pakļautas apgabala prokuratūrām; apgabala prokuratūras un īpašās prokuratūras ir pakļautas Horvātijas Republikas prokuratūrai.
Prokuratūru vada prokurors, kurš atbildīgs par tās prokuratūras atbildībā esošo uzdevumu veikšanu, kuru viņš pārstāv un vada.
Horvātijas Republikas virsprokurors (*Glavni državni odvjetnik*) ir Horvātijas Republikas prokuratūras vadītājs. Personu, kura atbilst vispārējiem un īpašajiem nosacījumiem iecelšanai par Horvātijas Republikas virsprokurora vietnieku var iecelt par Horvātijas Republikas virsprokuroru. Horvātijas Republikas virsprokuroru ievēl Horvātijas Parlaments uz četriem gadiem, pamatojoties uz Horvātijas Republikas valdības priekšlikumu pēc tam, kad Horvātijas Parlamenta tieslietu komiteja ir sniegusi savu atzinumu, virsprokuroru var iecelt atkārtoti minētā termiņa beigās. Atkārtota iecelšana iespējama tikai uz diviem termiņiem.

Ar Teritoriju un prokuratūru izvietojuma likumu (*Narodne novine* (NN; Horvātijas Republikas Oficiālais Vēstnesis) Nr. 67/18) prokuratūru tīkls tika racionalizēts, izveidojot 15 apgabala prokuratūras un 25 pašvaldību prokuratūras.

Horvātijas Republikas prokuratūra

Korupcijas un organizētās noziedzības novēršanas birojs (*Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta*) – *USKOK*	Apgabala prokuratūras
	Pašvaldību prokuratūras

Horvātijas Republikas prokuratūra
Gajeva 30a, 10 000 Zagreb
http://www.dorh.hr/
Ģenerālprokurors
tālr.: +385 1 549 18 88

fakss: +385 1 459 18 54
e-pasts: tajnistvo.dorh@dorh.hr
Krimināllietu palāta (*Kazneni odjel*)
tālr.: +385 1 549 18 00
fakss: +385 1 459 18 05
e-pasts: tajnistvo.kazneni@dorh.hr
Civillietu un administratīvo lietu palāta (*Građansko upravni odjel*)
tālr.: +385 1 549 18 61
fakss: +385 1 459 19 12
e-pasts: tajnistvo.gradjanski@dorh.hr [VJ1]
Apgabalu un pašvaldību prokuratūras
Prokuratūras likums
Prokuratūras likumā noteiktās teritorijas un reģistrētās prokuratūras
Korupcijas un organizētās noziedzības novēršanas birojs
Korupcijas un organizētās noziedzības novēršanas birojs (*USKOK*) atrodas Zagrebā un ir īpaša prokuratūra, kuras darbība aptver visu Horvātijas Republikas teritoriju un kura specializējas kriminālvajāšanā par korupciju un organizēto noziedzību. Korupcijas un organizētās noziedzības novēršanas biroja piekritība ir noteikta Korupcijas un organizētās noziedzības novēršanas biroja likumā.
Korupcijas un organizētās noziedzības novēršanas birojs
Gajeva 30a
10 000 Zagreb
tālr.: +385 4591 874
fakss: + 385 1 4591 878
e-pasts: tajnistvo@uskok.dorh.hr
Korupcijas un organizētās noziedzības novēršanas biroja likums
Lapa atjaunināta: 06/01/2022
Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.